

KEMAN ÖĞRETİMİNDE TEKE YÖRESİ TÜRKÜLERİNİN SESLENDİRİLMESİNE YÖNELİK HAZIRLANAN ALIŞTIRMA MODELİNİN UYGULAMADAKİ GÖRÜNÜMÜ

The Appearance Of The Exercise Model Prepared For The Play Of Teke Region Folk Songs In Violin Teaching

Hüseyin PARPUCU*
Sadık ÖZÇELİK**

ÖZ

Bu çalışma ile, keman eğitimine uyarlanmış yöresel tavrılı Teke Yöresi türkülerinin doğru ve etkili seslendirilebilmesini sağlamak için keman eğitimindeki teknik ve ilkeler doğrultusunda hazırlanan alıştırmaların uygulamadaki etkililik düzeyinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma, bir boyutuyla durum tespitine dayalı betimsel, diğer boyutuyla ise uygulamaya yönelik tek gruplu ön test-son test deneme modelinde olup; karma desenli bir çalışma temeline dayanmaktadır. Araştırmada ilk olarak, kullanılan türküler belirlenmiş, belirlenen türkülerin özellikleri tespit edilmiştir. Türküler, aslına uygun bir şekilde keman eğitimindeki ilkelerle düzenlenmiş ve türkülerde yer alan sağ ve sol el keman tekniklerini ortaya çıkarmaya yönelik olarak 'İçerik Analizi' yapılmıştır. Yapılan analize göre türküler seslendirmeye yönelik alıştırmalar hazırlanmıştır. Araştırmanın uygulaması lisans 3 ve 4. sınıf seviyesindeki bireysel çalgısı 'Keman' olan 6 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Alıştırmaların etkililiğini belirlemek amacıyla öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası performansları puanlanmış ve ön testten son teste olan değişimin anlamlılığı için istatistiksel fark/hipotez testi kullanılmıştır. Araştırma grubundaki öğrenci sayısının (6) az olması nedeniyle nonparametrik istatistiksel yöntemler tercih edilmiştir. Bu amaçla ön test ve son test puanları ilişkili olduğu için araştırmada Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Araştırmanın uygulama sonuçları incelendiğinde, birkaç alıştırma haricindeki bütün alıştırmalar ile yapılan eğitimin anlamlı ve etkili olduğu ile ilgili sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Müzik Eğitimi, Keman Eğitimi, Türk Halk Müziği, Teke Yöresi, Alıştırma

ABSTRACT

With this study, it is aimed to determine the effectiveness level of the exercises prepared in accordance with the techniques and principles in violin education in order to ensure that the folk songs of Teke Region, which are adapted to violin education, can be performed correctly and effectively. The research is in a descriptive model based on due diligence in one dimension, and in a one group pretest-posttest trial model in the other dimension; It is based on a mixed pattern study. In the research, the folk songs that were used first were determined, and the characteristics of the determined folk songs were determined. The folk songs were arranged in accordance with the principles of violin education and a 'Content Analysis' was made to reveal the right and left hand violin techniques in the folk songs. According to the analysis, exercises for vocalizing folk songs were prepared. The application of the research was carried out with 6 students whose individual instrument was the 'violin' at undergraduate 3rd and 4th grades. In order to determine the effectiveness of the exercises, the performances of the students before and after the application were scored, and the statistical difference/hypothesis test was used for the significance of the change from the pretest to the posttest. Due to the low number of students (6) in the research group, nonparametric statistical methods were preferred. For this purpose, the Wilcoxon Signed Ranks Test was used in the study because the pre-test and post-test scores were related. When the application results of the research were examined, it was concluded that the training with all the exercises except a few exercises was meaningful and effective.

Keywords: Music Education, Violin Education, Turkish Folk Music, Teke Region, Exercise

Araştırma Makalesi/Research Article Geliş Tarihi/Received Date: 11.01.2022 **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 11.02.2022

* **Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Müzik Bölümü, parsan_011@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4687-8412

** Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı, scelik@gazi.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6243-9957

EXTENDED ABSTRACT

It is an undeniable fact that the preparatory exercises used in violin education have a positive effect on the individual. Many exercises and etudes are available today to gain technical and musical expression. However, these materials are not written from our own cultural motifs, and the number of those written is not enough. For this reason, qualified arrangements for the play of our folk songs with violin and exercises, etudes, scales and arpeggios for the play of these arrangements should be written and performed.

When the existing exercises for playing the Teke Region folk song arrangements adapted to violin education were examined, it was determined that the number and quality of the exercises were not sufficient. It is thought that the traditional tone structure in folk songs can be performed more accurately, thanks to the preparation of exercises for playing the folk song arrangements in the region and its play with violin. In line with these statements, the problem situation of the research is to what extent the exercise model prepared for the play of the Teke Region folk song arrangements, which includes the traditional demeanor structures used in violin education, affects the play of the folk songs. Regarding the problem situation, the problem sentence was determined as “How does the exercise model prepared for the play of Teke Region folk songs in violin teaching look like in practice?”

With this study, it is aimed to examine the practical appearance of the exercises prepared in accordance with the techniques and principles in violin education in order to ensure that the folk songs of Teke Region, which are adapted to violin education, can be performed correctly and effectively.

The research is in a descriptive model based on due diligence in one dimension, and in a single-group pretest-posttest trial model in the other dimension; It is based on a mixed pattern study. The qualitative data created in the research contributes to the creation of the quantitative data after. For this reason, this research has been shaped by the ‘exploratory design’, one of the mixed research methods.

After the background of the research was formed, the folk songs used in the research were determined and the characteristics of the determined folk songs were determined. The folk songs were arranged in accordance with the principles of violin education and a ‘Content Analysis’ was conducted to reveal the right and left hand violin techniques in the folk songs. According to the analysis, exercises were prepared for playing folk songs.

In order to determine the effectiveness of the exercises, the performances of the students before and after the practice were scored by 5 violin experts, and the statistical difference/hypothesis test was used for the significance of the change from the pretest to the posttest. Due to the low number of students (6) in the research group, nonparametric statistical methods were preferred. For this purpose, Wilcoxon Signed Rank Test was used in the study, since the pre-test and post-test scores were related. SPSS-25 was used for statistical calculations made within the scope of the research. A significance level of 0.05 was taken into account in the interpretation of the results obtained from the statistical tests.

When the arithmetic average of the group scores related to all techniques in ‘Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu’ folk song is considered, the average of the pre-test scores is 2.4, while the average of the post-test scores is 4.2, and when the arithmetic average of the group scores related to all the techniques in the ‘Serenler Zeybeği’ folk song is taken into account, the average of the pre-test scores is 2, while the average of the post-test scores was 4.3. According to the findings, it was concluded that the training applied with all exercises was effective except for a few exercises.

When the general results of the research are examined, it is seen that the training with all exercises is effective except for a few exercises. While this situation reveals the positive and meaningful effect of the use of exercises consisting of Turkish music motifs in violin education, it also shows similarities with the results of previous studies that are similar to the research. For this reason, while the contributions of exercises prepared with Turkish music elements for different instruments are obvious, it is thought that the preparation of more studies on exercises can contribute to eliminating this deficiency in the field.

It has been determined that there are deficiencies in the number and quality of the exercises to play the Teke Region folk songs adapted to violin education, and when the application results of a exercise model in this research are examined, it is determined that the exercises contribute to the level of playing the folk songs of the students. For this reason, it can be suggested that more exercises should be prepared in various methods and forms in order to increase the effectiveness of the exercises for the performance of different folk songs in the region, development studies should be carried out with the violin experts in the region for the exercises, and a common repertoire should be created with the prepared exercises.

Türkiye'nin coğrafi konumu nedeniyle çeşitli bölgelerin ve kültürlerin farklı unsurları kültürel yapımızın oluşmasına katkı sağlamaktadır. Türkiye, binlerce yıllık tarihiyle farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış ve birçok kültürün özelliklerini kendi bünyesinde barındırarak dünyada ender görülen bir kültürel zenginliğe sahip olmuştur. Günümüzde, geçmişte var olan bazı değerlerin varlığını devam ettirdiğini görebilmekteyiz. Bunlar arasında edebiyat, tıp, büyücülük, batıl inançlar, giyim, resim, heykel, dans gibi yapılar sıralanabilse de bu değerlerin içerisindeki en önemli yapı taşının müzik olduğu söylenebilir (Çiftçi, 2010: 150).

Toplumların kendi varlıklarını devam ettirebilmesi, kendi kültürlerini korumalarına bağlıdır. Ancak, korunan kültürün ve kültürel ürünlerin zenginleşmeye ve yeni renkler almaya da ihtiyaçları vardır. Özellikle sanata yönelik politikaların hem kültürel ürünleri korumaya hem de evrensel zevklere karşı yaratıcı ve yenilikçi olmaya hazır olması gerekir. Sanatta taklit ne kadar kaçınılması gereken bir eğilim ise kültürel ürünleri korumak adına değişime ve yeniliğe kapalı olmak da o kadar kaçınılması gereken bir durumdur. Bu bağlamda müzik kültürü ve müzik eğitimi de onu oluşturan-gerçekleştiren insanla birlikte değişen, gelişen ve dönüşen bir özellik gösterir.

Bir toplumun kültürel kimliğinin şekillenebilmesi, o toplumun müzikal kimliğinin oluşmasına bağlıdır. Müzikal kimlik, toplumların kendi kültürel birikimlerinden yola çıkarak oluşturduğu bir yaratı ürünüdür. Müzik kimliğinin gelişmesi ile müzik kültürü de gelişir. Müzik kültürü, bireyin yaşadığı bölgeden, yaşantı şekline, inançlarından ve öğrendiklerinden şekillenebilir.

Kültürümüzün gelişmesi, çeşitlenmesi ve gelenekten geleceğe aktarılan bir unsur olması ancak eğitim ile mümkün olabilmektedir. Eğitim, herhangi bir alanda bireyin istedik ve kasıtlı olarak davranışlar meydana getirme süreci olarak tanımlanabilir. Eğitim sistemimizin geleneğe sahip çıkarak günümüz koşullarından faydalanan, yenilikçi bir yapıya sahip olması, işlevini tam olarak yerine getirebilmesini sağlar.

Eğitim; bilim, teknik ve sanatın her üçünü de kapsayan bir içerikle düzenlenip gerçekleştirilerek, bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreç niteliği kazanır. Böyle bir eğitim, bireyi biyopisşik, toplumsal ve kültürel nitelikleriyle ve bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışlarıyla kendine özgü ve dengeli bir bütün olarak, en uygun ve en ileri düzeyde yetiştirmeyi amaçlar (Akpınar, 2001: 3).

Eğitim içerisindeki önemli alt kollardan birisi de sanat eğitimidir. Sanat eğitimi, içerisinde birden fazla eğitim türünü barındıran bir dal'dır. Sanat eğitimi içerisindeki en önemli eğitimlerden birisi de müzik eğitimidir. Müzik eğitimi, bireyin müzikal eğitim ihtiyacını karşılayan eğitim türü olup çeşitli alanları ile bu ihtiyacın karşılanmasına olanak sağlar. Müzik eğitiminin geleneksel müzik öğelerimizden faydalanarak doğru teknik ve materyaller ile gelişmesi kültürel zenginliğin oluşmasına katkı sağlar.

Çağdaş eğitim, bilim, teknik ve sanat eğitiminin bileşkesi olarak düşünülmeli ve birbirinden ayrılmamalıdır. Üniversitelerin eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği anabilim dallarında yapılmakta olan 'Sanat eğitimi' nin vazgeçilmez ve önemli bir alt boyutu olarak da 'Çalgı eğitimi' ni ele alabiliriz (Çilden, 2001: 27).

Türk müzik eğitiminde bir enstrümanın bütün özelliklerinin öğretilme başarısı, geçmişten bu zamana kadar usta çırak ilişkisine dayanmaktadır. Fakat günümüzde enstrümanların birçok teknik özelliği ile ilgili çalımı kolaylaştırıcı metotların öğretici gözetiminde düzenli olarak çalıştırılması, elde edilen başarıyı daha çok

artırmaktadır. Ayrıca günümüzde batıdaki bütün enstrümanların öğretilmesine yönelik olarak metoda dayalı çalışma sisteminin içerisinde usta-çırak ilişkisine dayalı öğretimin de yer aldığı bilinmelidir (Aksüt, 1998: 415).

Bölgesel müziklerimizin seslendirilmesi yapılırken her bölgenin kendine özgü bir tavrının olduğu görülebilir. Bağlama veya yöresel çalgıların dışında çeşitli enstrümanlarla bölge müzikleri seslendirilmeye çalışıldığında, yöresel tavırların tam olarak ifade edilmesinde birtakım sorunlar meydana gelebilmektedir. Farklı enstrümanlarla türkülerin seslendirilmesinin yapılabilmesi için bölge müzikleri; karakteristik özelliğinden uzaklaşmadan yeniden notaya alınmalı, yöreye ait müzikal unsurlardan oluşan etütler, alıştırma, arpejler, gamlar ve eserler oluşturularak bu kaynakların kayıt altına alınmasını sağlamaya yönelik repertuar çalışmaları yapılmalıdır. Bireyin doğup büyüdüğü yöredeki eserlerin eğitim müziğinde kullanılması ve bu yöreye ait motiflerden oluşan materyallerin hazırlanması, kendi kaynaklarımızdan beslenen bir repertuarın oluşturulmasını sağlayarak bireyin keman eğitimindeki sürecini daha nitelikli hale getirebilecektir.

Geleneksel müziklerimizin zengin makamsal yapılarından keman eğitiminde yeterince yararlanabilmek için makamsal nitelikteki etüt ve alıştırma ihtiyacı bulunmaktadır. Mevcut makamsal nitelikteki materyaller sayı bakımından yeterli değildir (Erol, 2007: 2).

“Halk türkülerimizin kemanla çalınma yöntemlerinin araştırılmasının yanında, bu araştırmalardan büyük ölçüde yararlanılarak; halk türkülerimizin temel özelliklerini yansıtan ve daha yüksek düzeyde teknik çalışmaları içeren yeni etüt ve yapıtların üretilmesinde büyük yarar ve buna büyük gereksinim vardır” (Çilden, 1982: 59).

Başlangıçta bireylerin yapamadığı ancak, alıştırma yaptığı esnadaki performansın önemli yerlerine dikkat etmesiyle ve aldığı geribildirimlerden sonra yaptığı tekrarlar ile bireyin performansının kademeli bir şekilde artması ve ustalaşabilmesi, alıştırmanın hedeflediği davranışlar arasında yer almaktadır (Ericsson, 2006: 692).

Keman eğitiminde kullanılan hazırlayıcı alıştırmanın bireye olumlu etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Çoğu teknik ve müzikal ifadeyi kazandırmaya yönelik alıştırma ve etütler günümüzde mevcuttur. Lakin bu materyaller kendi kültürel motiflerimizden yazılmadığı gibi yazılanların sayısı da yeterli değildir. Bu sebeple, keman ile türkülerimizin seslendirmesine yönelik nitelikli düzenlemeler ve bu düzenlemelerin seslendirilmesine yönelik olarak alıştırma, etütler, gamlar ve arpejler yazılmalı ve seslendirilmelidir.

Batı müziği keman eğitiminde öğretim yöntemi ve kaynakların kullanılması ile ilgili birçok materyal bulunmaktayken, Türk müziği keman eğitimi için aynı durum söz konusu değildir. Materyallerde yaşanan eksiklik ancak yeni çalışmaların oluşumuyla giderilebilir. Bu durum, ülkemizde gerçekleştirilen keman eğitimi için oldukça önemlidir. Türk müziğinin ezgi ve motiflerinden oluşan materyallerin mevcudiyetinin artması keman eğitimcilerinin de arzuladığı bir durumdur. Bu tarz materyaller, kendi müzikal öğelerimizin uluslararası müzik literatüründe yer alması ve ulusal müziğimizin gelişerek çeşitli kaynakların çoğalması bakımından önemlidir (Çit, 2014: 45).

Türk müziği keman metodu eksikliğini yarattığı problemler;

1. Keman eğitiminde sağ ve sol el tekniğinin belirlenmemesi,
2. Her icracının düzeyine uygun alıştırmaların bulunmaması,
3. Süsleme tekniklerinin verimli seslendirilebilmesi için alıştırmaların bulunmaması,
4. Var olan Türk müziği eserlerinin keman için düzenlenememesi,
5. Türk müziği keman eğitiminde kullanılmak üzere eserler bestelenmemesidir (Gürel, 2011: 8).

Antalya, Burdur, Isparta, Fethiye, Acıpayam bölgelerini içine alan coğrafi alana folklorik açıdan “Teke Yöresi” denir. Bu yöre çoğunlukla Yörük ve Türkmenlerin yaşamış olduğu bir bölge olması açısından önem arz eder (Özçimen ve Gök, 2013: 94).

Kemana uyarlanmış Teke Yöresindeki türkülerimiz incelendiğinde türkülerin müzikal ifadesinin ve geleneksel düzeydeki tavırlı yapısının farklı enstrümanlar tarafından seslendirilmesinin birtakım zorlukları beraberinde getirebileceği düşünülmektedir. Türkü düzenlemelerini seslendirmeye yönelik mevcut alıştırmalar incelendiğinde ise alıştırmaların sayısının ve niteliğinin yeterli olmadığı yöredeki keman eğitimcilerinin görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir (Parpucu ve Özçelik, 2021: 1640-1641). Bu sebeple, yöredeki yöresel tavırlı türkü düzenlemelerini seslendirmeye yönelik alıştırmaların hazırlanması ve keman ile seslendirilmesi sayesinde türkülerdeki geleneksel tavırlı yapının daha doğru bir şekilde seslendirilebileceği düşünülmektedir.

Problem Durumu

Bu ifadeler doğrultusunda keman eğitiminde kullanılan geleneksel düzeydeki tavırlı yapıların yer aldığı Teke Yöresi türkü düzenlemelerinin seslendirilmesine yönelik olarak hazırlanan araştırma modelinin türkülerin seslendirilmesine ne oranda etki ettiği araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Problem durumuna yönelik olarak problem cümlesi “Keman öğretiminde Teke Yöresi türkülerinin seslendirilmesine yönelik hazırlanan araştırma modelinin uygulamadaki görünümü nasıldır?” şeklinde belirlenmiştir.

Alt Problemler

1. Türkülerin seslendirilmesine yönelik olarak model önerisindeki alıştırmaların;
  - Ezgisel (Makamsal) yapıya olan etkisi nasıldır?
  - Ritimsel yapıya olan etkisi nasıldır?
  - Sağ el (yay) tekniklerine olan etkisi nasıldır?
  - Sol el tekniklerine olan etkisi nasıldır?
2. Türkülerin seslendirilmesine yönelik olarak model önerisindeki bütün alıştırmaların genel etkisi nasıldır?

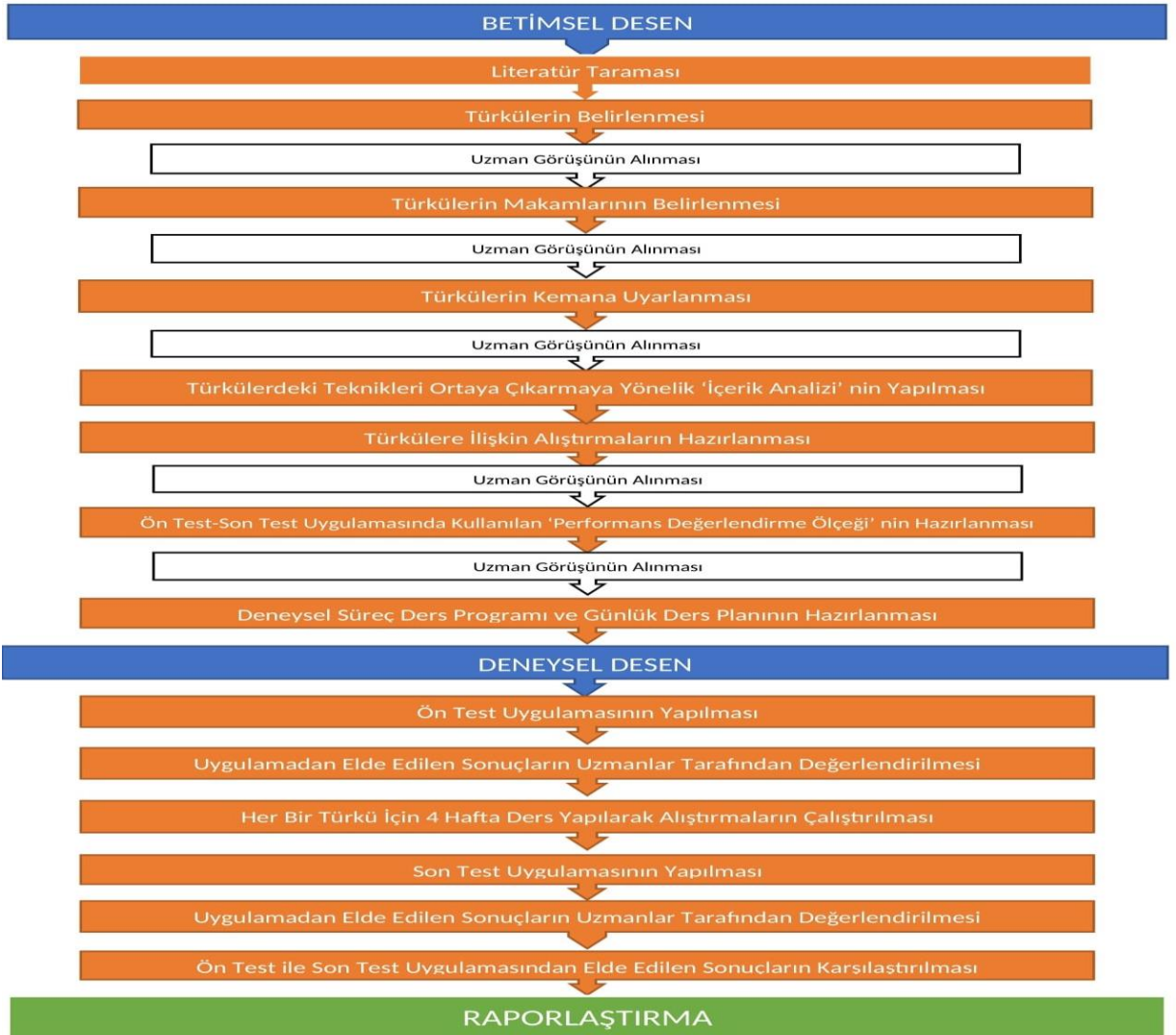
Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile, keman eğitimine uyarlanmış yöresel tavırlı Teke Yöresi türkülerinin doğru ve etkili seslendirilebilmesini sağlamak için keman eğitimindeki teknik ve ilkeler doğrultusunda hazırlanan alıştırmaların uygulamadaki görünümünün incelenmesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma, bir boyutuyla durum tespitine dayalı betimsel, diğer boyutuyla ise uygulamaya yönelik tek gruplu ön test-son test deneme modelinde olup; karma desenli bir çalışma temeline dayanmaktadır. Karma araştırma, nicel ve nitel araştırma yaklaşım ve tekniklerinin aynı çalışmada yer aldığı çalışmalar olarak bilinir (Demir, 2014: 430).

Araştırmadaki oluşturulan nitel veriler sonrasındaki nicel verilerin oluşturulmasına katkı sağlamaktadır. Bu sebeple bu araştırma karma araştırma yöntemlerinden ‘Keşfedici desen’ ile şekillendirilmiştir. Keşfedici desende araştırmacılar ilk olarak elde ettikleri nitel verileri, sonrasındaki nicel verilerin toplanmasına yön vermek için kullanırlar (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014: 247).

Görsel 1. Araştırmanın Genel Deseni ve Yapılan İşlemler

Betimsel Desen

Araştırmanın betimsel deseninde araştırmaya zemin hazırlamak ve literatürünü oluşturmak için kültür, müzik eğitimi, çalgı eğitimi, keman eğitimi, Teke Yöresi ve alıştırma ile ilgili konular; tez, makale, bildiri, kitap, gibi yazılı, işitsel ve görsel veri araçlarından tarama yöntemi ile toplanmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da

günümüzde mevcut olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama modellerinde araştırma konusu olan olay, kişi veya nesne, içinde bulunduğu koşul içerisinde olduğu gibi tanımlanır” (Karasar, 2006: 77).

Araştırmanın zemini oluşturulduktan sonra çalışmada kullanılan türküler belirlenmiş, belirlenen türkülerin özellikleri tespit edilmiştir. Türküler, aslına uygun bir şekilde keman eğitimindeki ilkelere göre düzenlenmiş ve türkülerde yer alan sağ ve sol el keman tekniklerini ortaya çıkarmaya yönelik olarak ‘İçerik Analizi’ yapılmıştır. Yapılan analize göre türkülerini seslendirmeye yönelik alıştırmalar hazırlanmıştır.

İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanır. İçerik analizi yalnızca metinler üzerinde kullanılan bir teknik değildir. Öğrenci resimleri gibi görsellerin ve televizyon programları, çekimlerin incelenmesinde de kullanılır. Metinler yalnızca kitap, kitap bölümü, mektup, tarihsel dokümanlar, gazete başlıkları ve yazıları gibi düşünülmemelidir. Görüşmeler, tartışmalar, konuşmalar, sohbetler, tiyatro gösterileri içerik analizi tekniği kullanılarak incelenebilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014: 240-241).

Yapılan içerik analizinin sonucu olarak Serenler Zeybeği ve Dirmilcikten Gider Yalanın Yolu türkülerinde yer alan sağ ve sol el keman teknikleri aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 1. Serenler Zeybeğinde Yer Alan Sağ ve Sol El Keman Teknikleri

	Teknik	Yer Aldığı Ölçüler
Sağ El Teknikleri	Staccato	1, 2, 3, 4, 5, 6, 13
	Martele	1, 2, 3, 4, 5, 6
	Bağlı Staccato	3, 4, 9, 10, 15, 16
	Ricochet	7
Sol El Teknikleri	Otuzikilik Nota	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 16, 18, 19, 21,22
	Trill	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
	Çift Ses	10, 13, 16, 19
	Süsleme	11, 20
	Konum Değişikliği	5, 6, 7, 8, 9-10, 10, 13, 14, 15-16, 16, 19, 22

Tablo 2. Dirmilcikten Gider Yalanın Yolu Türküsünde Yer Alan Sağ ve Sol El Keman Teknikleri

	Teknik	Yer Aldığı Ölçüler
Sağ El Teknikleri	Spiccato	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
	Bağlı Spiccato	1, 4, 5, 8
	Otuzikilik Nota	11, 18
Sol El Teknikleri	Trill	3, 7
	Çift Ses	8
	Süsleme	14, 21
	Konum Değişikliği	3, 5, 7, 8-9, 13-14, 16, 17-18, 19, 20-21, 22-23, 25, 27, 29

Alıştırmaların hazırlanması. Türkülerin özelliklerine yönelik alıştırmalar 4 farklı kategori altında hazırlanmıştır. Belirlenen kategoriler şu şekildedir:

- Makamsal özellikler,
- Ritimsel özellikler,
- Sağ el (Yay) tekniğine ait özellikler,
- Sol el tekniğine ait özellikler.

İlk kategoride, türkülerin makamsal özelliklerine ait alışırmalar hazırlanırken Tampere ses sistemi içerisindeki türkülerin makam seslerine ait çıkıcı-inici bir dizi oluşturulmuştur. Oluşturulan bu dizi, türkülerin en kalın ve en ince sesi arasında sınırlı tutulmuş, uzun ve kısa süreli notalarla gösterilmiştir.

İkinci kategoride, türkülerin ritimsel özelliklerine ait alışırmalar hazırlanırken: Türkülerin ritimsel ve makamsal özelliklerine göre türkülerin en kalın ve en ince sesi arasında sınırlı Tampere ses sisteminden oluşan çıkıcı-inici bir dizi üzerinde türkülerdeki yer alan tüm ritmik öğeler gösterilmiştir.

Üçüncü kategoride, sağ el (yay) tekniklerine ait alışırmalar hazırlanırken türkülerin ritimsel ve makamsal özelliğine göre türkülerin en kalın ve en ince sesi arasında sınırlı Tampere ses sisteminden oluşan çıkıcı-inici bir dizi üzerinde türkülerde yer alan teknikler gösterilmiştir. Teknikler dizi üzerinde gösterilirken keman eğitiminde kullanılan metot kitaplarındaki alışırmalar referans alınmıştır. Alışırmalar aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 3. Sağ El Tekniklerine Yönelik Referans Kitapları

Teknik	Referans Alınan Metot ve Alışırmaları
Bağlı Staccato	Otakar Sevcik School of Bowing Technic Op. 2, Book 1 No. 5, Alıştırma 137
Staccato	Otakar Sevcik School of Bowing Technic Op. 2, Book 1 No. 5, Alıştırma 80
Martele	Otakar Sevcik School of Bowing Technic Op. 2, Book 1 No. 5, Alıştırma 196
Ricochet	Otakar Sevcik School of Bowing Technic Op. 2, Book 1 No. 5, Alıştırma 236
Spiccato	Otakar Sevcik School of Bowing Technic Op. 2, Book 1 No. 6, Alıştırma 161
Bağlı Spiccato	Otakar Sevcik School of Bowing Technic Op. 2, Book 1 No. 5, Alıştırma 208

Son kategoride yer alan Sol el tekniklerine ait alışırmalar hazırlanırken içerik analizinden elde edilen verilere göre türkülerin içerisinde geçen pasajlara göre birebir spesifik alışırmalar hazırlanmıştır. Spesifik alışırmaların yazımı sırasında keman eğitiminde kullanılan sol el tekniklerine ait metotlardaki alışırmalar referans alınmıştır. İçerik analizinden elde edilen sol el tekniklerine ait veriler ve bu tekniklere ait alışırmaların hazırlanmasına yönelik referans alınan alışırmalar aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4. Sol El Tekniklerine Yönelik Referans Kitapları

Teknik	Referans Alınan Kitap ve Alışırmaları
Çift Ses	Hans Sitt 20 Studies in Double Stops Op. 32, Book 5 Alıştırma No. 1
Otuzkılık Nota	Otakar Sevcik School of Violin Technics Op 1, Book 1 Alıştırma No. 1
Trill	Otakar Sevcik Preparatory Trill Studies Op.7 Part 1 Alıştırma No. 1

Öğrenci grubu. Araştırmanın uygulaması 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılı Güz döneminde Gazi ve Aksaray Üniversitesi eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dallarında eğitim görmekte olan lisans 3 ve 4. sınıf seviyesindeki bireysel çalgısı ‘Keman’ olan 6 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler ‘Amaçlı Örneklem’ yöntemine göre seçilmiştir. Araştırmacının kendi kişisel gözlemlerinden hareket ederek araştırma sorusuna uygun geldiğini düşündüğü belirli özellikleri taşıyan deneklerin seçildiği örneklem amaçlı örneklem denir (Gürbüz ve Şahin, 2018: 132).

DeneySEL Desen

Teke Yöresine ait 2 türkülerin seslendirilmesine yönelik olarak hazırlanan alışırmalar ile ders uygulamaları yapılmıştır. Uygulamaya geçilmeden önce çalışma grubunda yer alan öğrenciler belirlenmiş, sonrasında sırayla ‘Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu’ türküsü ve ‘Serenler Zeybeği’ türküsünün uygulaması gerçekleştirilmiştir. Türküler ile ilgili gerçekleştirilen derslere ilişkin uygulama aşamaları şu şekildedir:

1. Araştırmadaki ön test verileri elde edilmeden önce oluşturulan her bir türkülerin notası ve video kayıtları, derslerden 15 gün önce öğrenci grubuna gönderilmiştir.
2. Sonrasında, öğrencilerin türkülerini seslendirirken bütün teknik özelliklerinin rahat bir şekilde görülebileceği açıdan kayıt altına aldıkları video kayıtları elde edilmiştir.

3. Elde edilen videolar keman eğitimi alanındaki 5 farklı uzmana gönderilerek ‘Performans değerlendirme ölçeği’ ile türkülerin seslendirilmesine ilişkin ön değerlendirme yapımları istenmiş ve gerekli ön test verileri elde edilmiştir.
4. Eğitim gören öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda, çevrimiçi eğitimdeki öğrenme kaybını engellemeye yönelik olarak hazırlanan alıştırmalar derslerden sonra öğrencilere gönderilmek üzere araştırmacı tarafından seslendirilerek video kaydına alınmıştır.
5. Alıştırmalar, hazırlanan günlük ders programına göre çalışma grubuna her bir türkü için 4 hafta olmak üzere haftalık en az 1 ders saati pandemi sebebiyle ‘Zoom Cloud Meetings’ uygulaması ile çevrimiçi olarak çalıştırılmış ve gerçekleştirilen dersler kayıt altına alınmıştır.
6. Öğrencilerin çevrimiçi eğitimdeki öğrenme kaybını önlemeye yönelik olarak ihtiyacı olan öğrencilere her ders sonrası araştırmacı tarafından hazırlanan alıştırma videoları gönderilmiştir. Ek olarak, öğrencilerin alıştırmaları belli bir süre çalışması gerektiğinden dolayı dersteki alıştırmalar ile ilgili değerlendirme, bir sonraki her dersin başında yapılmıştır.
7. Son test uygulamasında keman eğitimine uyarlanmış olan türküler, öğrenci çalışma grubu tarafından tekrar seslendirilerek videoya alınmış ve keman eğitimi alanındaki 5 farklı uzmana tekrar gönderilerek ‘Performans değerlendirme ölçeği’ ile türkülerin seslendirilmesine ilişkin son değerlendirme yapımları istenerek gerekli son test verileri elde edilmiştir.
8. Ön test- son test verileri karşılaştırılmış ve verilerin analizi yapılmıştır.

Veri toplama araçları.

Türkülerin aslına uygunluğuna ve alıştırmaların işlevselliğine yönelik uzman görüş formları. Araştırmada yer alan türkü düzenlemelerinin aslına uygunluğunun belirlenmesi amacıyla 7 Türk halk müziği uzmanından görüş alınmış ve uzmanlar arasındaki uzlaşmayı belirlemek amacıyla Uyum/Uzlaşma yüzdesi hesaplanmıştır. İki türkünün de uyum yüzdeleri 0,93 olarak hesaplanmıştır. Türkülere yönelik yapılan içerik analizinden elde edilen tekniklere yönelik hazırlanan alıştırmaların işlevselliğini ortaya koymak için ise 5 keman uzmandan görüş alınmış ve bu görüşlerdeki uzlaşmayı belirlemek amacıyla da tekrar Uyum/Uzlaşma yüzdesi hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamalara göre iki türkünün de uyum yüzdeleri 0,93 olarak belirlenmiştir. Veri toplama araçlarına verilen cevaplar neticesinde elde edilen Uyum/Uzlaşma verilerine göre formların güvenilir olduğu söylenebilir. Bağımsız değerlendirmeciler arası uyum olarak da isimlendirilen bu yöntem, çok sayıda objenin belli bir özelliğe ne derece sahip olduğuna ilişkin iki veya daha fazla bağımsız gözlemcinin verdiği puanların güvenilirliğini incelemede kullanılır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014: 114). Puanlayıcılar arası değerlendirme sonuçlarının güvenilir sayılabilmesi için uyuşma yüzdesinin %75’ in üzerinde olması gerekmektedir (Güler ve Teker, 2015: 14).

Ön test ve son testte kullanılan performans değerlendirme ölçeği formu. Öğrenciler tarafından sergilenen performanslar, araştırmacı tarafından hazırlanan ve toplam dört genel ölçüt içeren (Ritimsel Yapı, Makamsal Yapı, Sağ El Teknikleri, Sol El Teknikleri) beş dereceli puanlama anahtarı ile puanlanmıştır. Puanlama ölçeği, türkülere yönelik yapılan içerik analizinden elde edilen tekniklere göre hazırlanmış ve ölçeğin kapsamı bu çerçevede oluşturulmuştur. Bu sebeple, ölçeğin kapsam geçerliliğinin sağlandığı söylenebilir. Ölçeğin puanlaması, 5 farklı keman uzmanı tarafından yapılmış ve her bir öğrenci için bu 5 puanlayıcının verdikleri puan ortalamaları hesaplanmıştır. 5 farklı puanlayıcının verdikleri puanlar arası uyumun belirlenmesi amacıyla Krippendorff’s Alpha güvenilirlik katsayısı kullanılmıştır. Bu teknik, herhangi bir ölçek türü (sınıflama, sıralı, aralık, oran) ile ölçülmüş

iki veya daha fazla puanlayıcı içeren verilere uygulanabilir (Bilgen ve Doğan, 2017: 67). Aşağıda yer alan tablo’da Krippendorff’ın Alfa katsayısının yorumlanmasına ilişkin değer aralıkları gösterilmektedir.

Tablo 5. Krippendorff’ın Alfa Katsayısının Yorumlanmasına İlişkin Değer Aralıkları (Bilgin ve Doğan, 2017: 67).

α	Uyumun gücü
$< 0,67$	Zayıf
$0,67 - 0,80$	Orta
$0,80 \leq$	Yüksek

Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu türküsü için yapılan puanlamada puanlayıcılar arası Krippendorff’ın Alpha değeri güvenilirlik katsayısı 0,78, Serenler Zeybeği türküsü için ise 0,86 olarak elde edilmiştir. Yukarıda yer alan tabloya göre Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu türküsüne verilen uzman puanlarının uyum gücünün yüksek sınırına yakın olduğu, Serenler Zeybeği türküsünün uyum gücünün ise yüksek düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu değerler 5 puanlayıcı için elde edilen uyumun iyi düzeyde olduğunu, bu durumun veri toplama aracının güvenilirliğine katkı sağladığını göstermektedir.

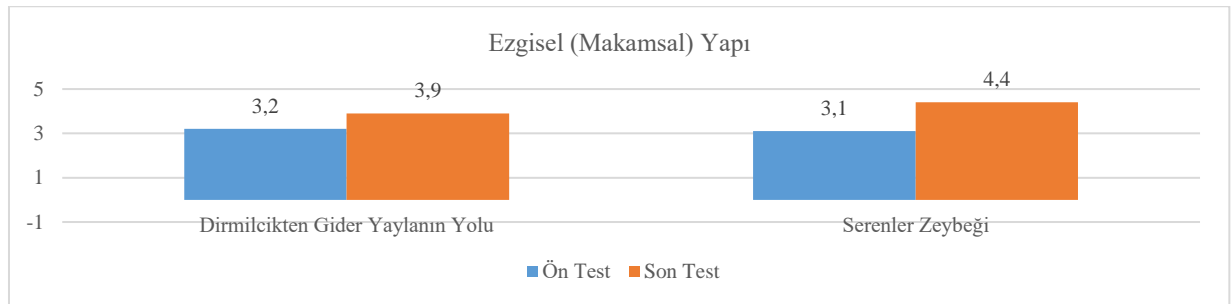
Verilerin Analizi

Araştırma, türkülere yönelik hazırlanan alıştırma uygulamadaki işlevselliğinin ortaya konulması amacıyla 6 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Alıştırma etkiliğini belirlemek amacıyla öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası performansları puanlanmış ve ön testten son teste olan değişimin anlamlılığı için istatistiksel fark/hipotez testi kullanılmıştır. Araştırma grubundaki öğrenci sayısının (6) az olması nedeniyle nonparametrik istatistiksel yöntemler tercih edilmiştir. Bu amaçla ön test ve son test puanları ilişkili olduğu için araştırmada Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test, iki ilişkili örneklemin olduğu durumlarda ve T-testinin varsayımlarının sağlanmadığı durumlarda ilişkili örneklem T-testine alternatif olarak iki ölçümün karşılaştırılması amacıyla kullanılan bir yöntemdir (George ve Mallery, 2016: 229). Araştırma kapsamında yapılan istatistiksel hesaplamalar için SPSS-25 kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel testlerden elde edilen sonuçların yorumlanmasında 0,05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Türkülerin Ezgisel (Makamsal) Yapısına Yönelik Hazırlanan Alıştırma Uygulamadaki Görünümüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkülerin makamsal yapısına ilişkin öğrencilerin ön test – son test sonuçlarının aritmetik ortalamaları aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

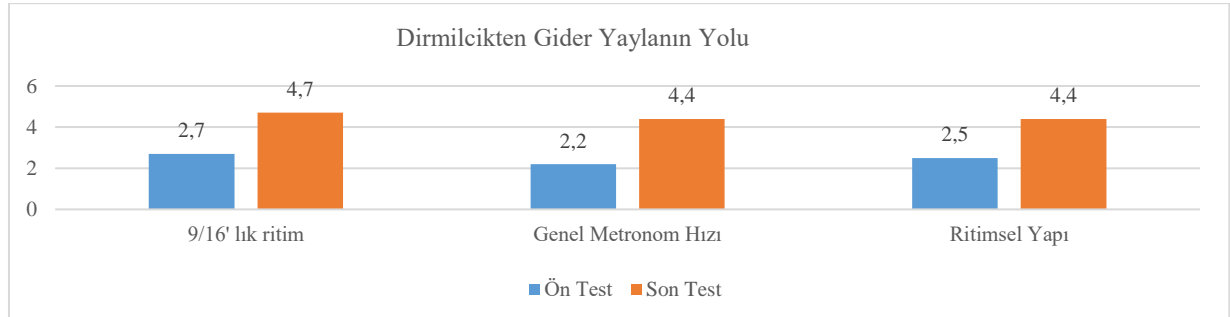
Grafik 1. Ezgisel (Makamsal) Yapı ile İlgili Ön Test – Son Test Sonuçları

Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu türküsünün makamsal yapısına ilişkin aritmetik grup ortalamaları incelendiğinde ön test puanlarının ortalaması 3,2 iken son test puanlarının ortalaması 3,9 düzeyine yükselmiştir.

Bu bulguya göre türkünün orijinal hızının 230 metronom olmasından dolayı türküyü seslendiren bireylerin entonasyon problemleri yaşadığı söylenebilir. Bu sebeple hazırlanan alıştırmanın grubun geneline yeterince katkı sunamadığı düşünülmektedir. Serenler Zeybeği türküsünün makamsal yapısına ilişkin grup ortalamaları incelendiğinde ise ön test puanlarının ortalaması 3,1 iken son test puanlarının ortalaması 4,4 seviyesine yükselmiştir. Bu bulguya göre, türküyü yönelik hazırlanan alıştırmanın etkili olduğu söylenebilir.

Türkülerin Ritimsel Yapısına Yönelik Hazırlanan Alıştırmaların Uygulamadaki Görünümüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkülerin ritimsel yapılarına ilişkin öğrencilerin ön test – son test sonuçlarının aritmetik ortalamaları aşağıda yer alan grafiklerde gösterilmektedir.

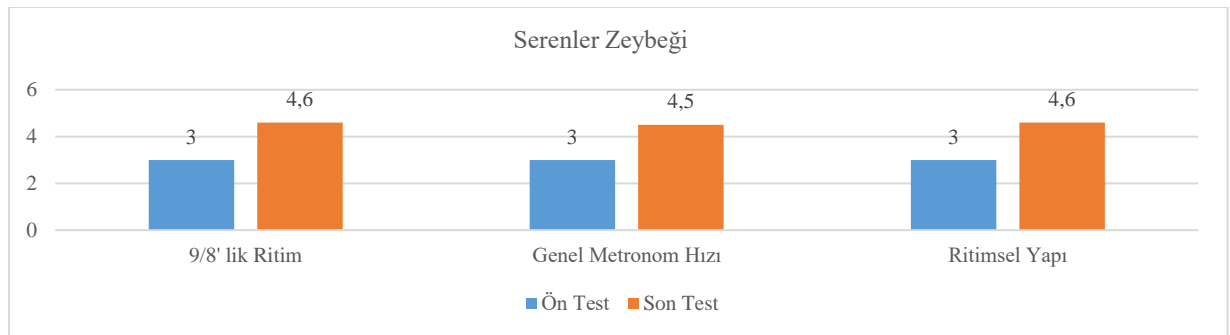

Grafik 2. Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu Türküsünün Ritimsel Yapısı ile İlgili Ön Test- Son Test Sonuçları

Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu türküsünün ritimsel yapısına yönelik hazırlanan alıştırmaların uygulamadaki görünümü incelendiğinde;

1. 9/16' lık ritimsel yapıya yönelik hazırlanan alıştırmanın ön test puanları ortalaması 2,7 iken son test ortalaması 4,4,
2. Genel metronom hızına yönelik hazırlanan alıştırmanın ön test puanlarının ortalaması 2,2 iken son test puanlarının ortalaması 4,4,
3. Ritimsel yapıya yönelik hazırlanan alıştırmanın ise ön test puanlarının ortalaması 2,5 iken son test puanlarının ortalaması 4,4 olarak belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, alıştırmalar ile uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

Grafik 3. Serenler Zeybeği Türküsünün Ritimsel Yapısı ile İlgili Ön Test- Son Test Sonuçları

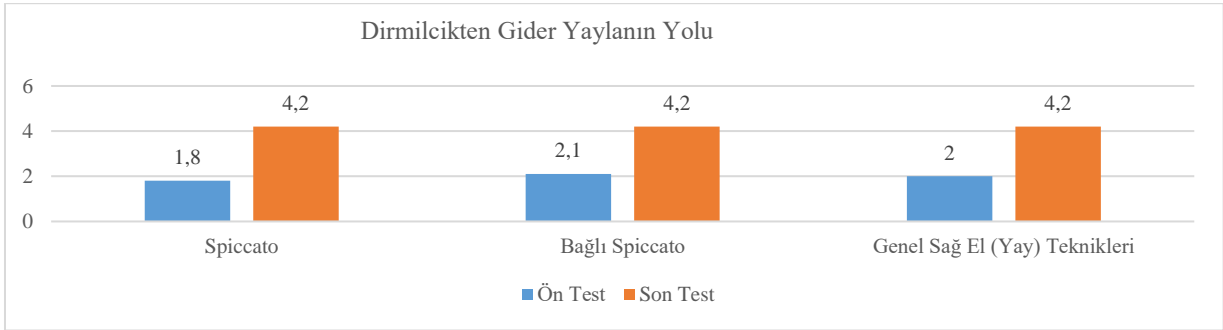
Serenler Zeybeği türküsünün ritimsel yapısına yönelik hazırlanan alıştırmaların uygulamadaki görünümü incelendiğinde;

1. 9/8' lik ritimsel yapıya yönelik hazırlanan alıştırmanın ön test puanlarının ortalaması 3,0 iken son test puanlarının ortalaması 4,6,
2. Genel metronom hızına yönelik hazırlanan alıştırmanın ön test puanlarının ortalaması 3,0 iken son test puanlarının ortalaması 4,5,
3. Ritimsel yapıya yönelik hazırlanan alıştırmanın ön test puanlarının ortalaması 3,0 iken son test puanlarının ortalaması 4,6 olarak belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, alıştırma ile uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

Türkülerdeki Sağ El (Yay) Tekniklerine Yönelik Hazırlanan Alıştırmaların Uygulamadaki Görünümüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkülerdeki sağ el tekniklerine ilişkin öğrencilerin ön test – son test sonuçlarının aritmetik ortalamaları aşağıda yer alan grafiklerde gösterilmektedir.

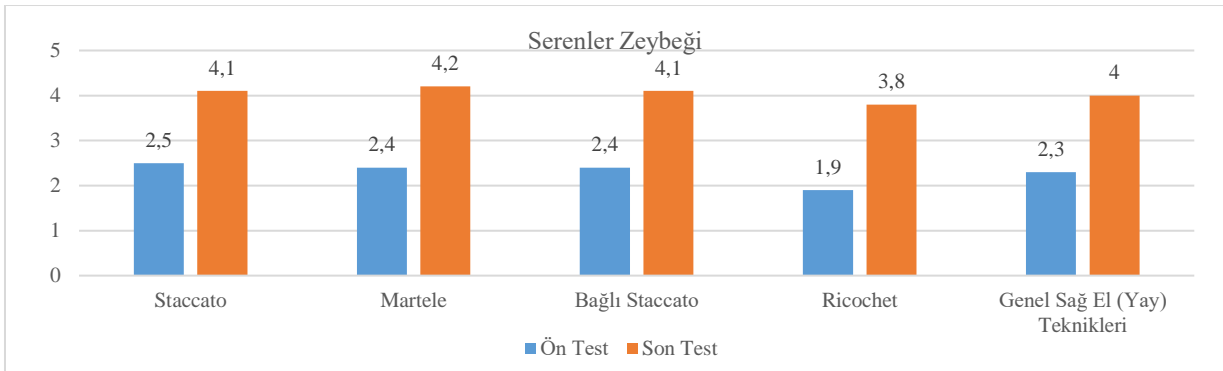

Grafik 4. Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu Türküsündeki Sağ El (Yay) Teknikleri ile İlgili Ön Test- Son Test Sonuçları

Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu türküsündeki sağ el (yay) tekniklerine yönelik hazırlanan alıştırmaların uygulamadaki görünümü incelendiğinde;

1. Spiccato tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmanın ön test puanlarının ortalaması 1,8 iken son test puanlarının ortalaması 4,2,
2. Bağlı Spiccato tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmanın ön test puanlarının ortalaması 2,1 iken son test puanlarının ortalaması 4,2,
3. Sağ el (yay) tekniklerinin genel ortalaması incelendiğinde ise ön test puanlarının ortalaması 2,0 iken son test puanlarının ortalaması 4,2 olarak belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, alıştırma ile uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

Grafik 5. Serenler Zeybeği Türküsündeki Sağ El (Yay) Teknikleri ile İlgili Ön Test- Son Test Sonuçları

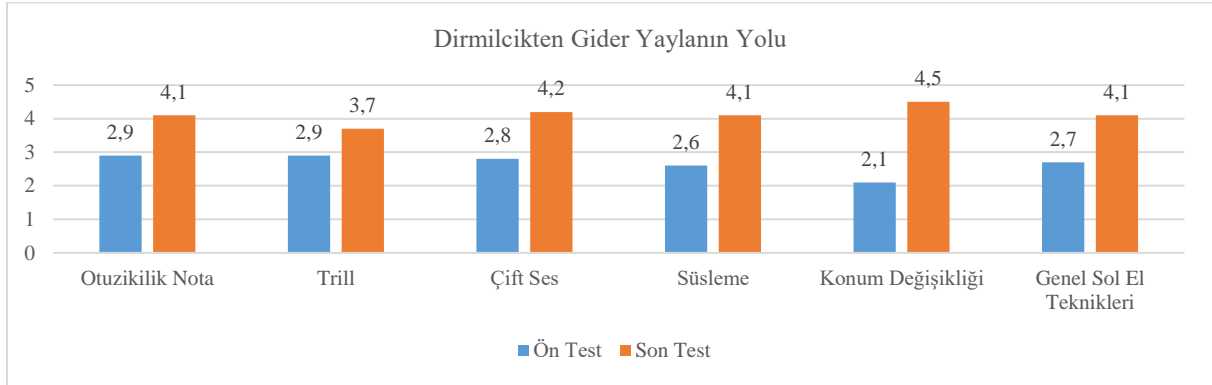
Serenler Zeybeği türküsündeki sağ el (yay) tekniklerine yönelik hazırlanan alıştırmanın uygulamadaki görünümü incelendiğinde;

1. Staccato tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmanın ön test puanlarının ortalaması 2,5 iken son test puanlarının ortalaması 4,1,
2. Martele tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmanın ön test puanlarının ortalaması 2,4 iken son test puanlarının ortalaması 4,2,
3. Bağlı Staccato tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmanın ön test puanlarının ortalaması 2,4 iken son test puanlarının ortalaması 4,1,
4. Ricochet tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmanın ön test puanlarının ortalaması 1,9 iken son test puanlarının ortalaması 3,8,
5. Genel sağ el (yay) tekniklerine yönelik hazırlanan alıştırmanın ise ön test puanlarının ortalaması 2,3 iken son test puanlarının ortalaması 4,0 olarak belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, ‘Ricochet’ tekniği haricindeki diğer tekniklere yönelik hazırlanan alıştırma ile uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir. Ricochet tekniği yüksek lisans düzeyi bir teknik olduğundan öğrencilerin bu tekniğe yönelik öncesinde bir eğitim görmemiş olabilecekleri; dolayısıyla her ne kadar tekniğin seslendirilmesine yönelik bir gelişim görülse de bu gelişimin istenilen seviyede olmadığı söylenebilir.

Türkülerdeki Sol El Tekniklerine Yönelik Hazırlanan Alıştırmanın Uygulamadaki Görünümüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkülerdeki sol el tekniklerine ilişkin öğrencilerin ön test – son test sonuçlarının aritmetik ortalamaları aşağıda yer alan grafiklerde gösterilmektedir.

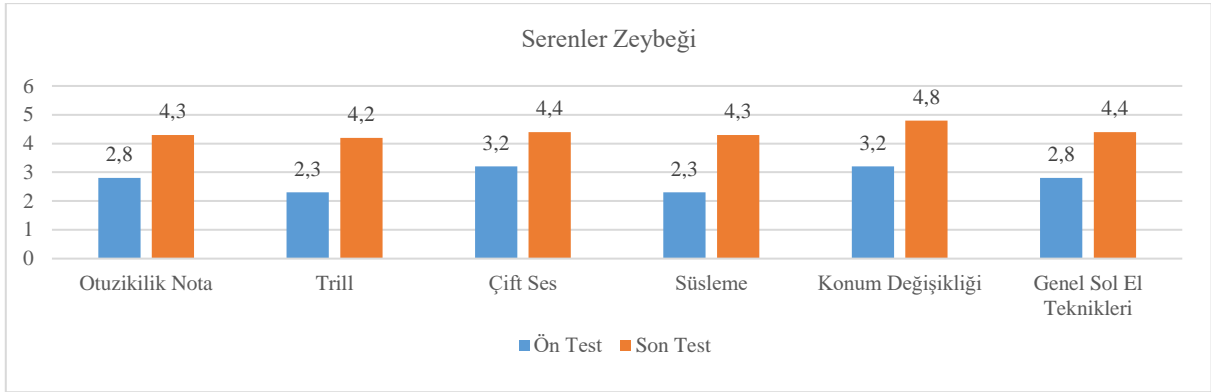
Grafik 6. Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu Türküsündeki Sol El Teknikleri ile İlgili Ön Test- Son Test Sonuçları

Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu türküsündeki sol el tekniklerine yönelik hazırlanan alıştırmanın uygulamadaki görünümü incelendiğinde;

1. Otuzikilik Nota tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmanın ön test puanlarının ortalaması 2,9 iken son test puanlarının ortalaması 4,1,
2. Trill tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmanın ön test puanlarının ortalaması 2,9 iken son test puanlarının ortalaması 3,7,
3. Çift Ses tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmanın ön test puanlarının ortalaması 2,8 iken son test puanlarının ortalaması 4,2,

4. Süsleme tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmaların ön test puanlarının ortalaması 2,6 iken son test puanlarının ortalaması 4,1,
5. Konum Değişikliği tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmaların ön test puanlarının ortalaması 2,1 iken son test puanlarının ortalaması 4,5,
6. Genel sol el tekniklerine yönelik hazırlanan alıştırmaların ise ön test puanlarının ortalaması 2,7 iken son test puanlarının ortalaması 4,1 olarak belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, 'Trill' tekniği haricindeki diğer tekniklere yönelik hazırlanan alıştırmalar ile uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir. Türkünün hızlı çalınmasından kaynaklı bir zorluktan dolayı ise 'Trill' tekniğinde yeterince bir gelişim görülemediği düşünülmektedir.

Grafik 7. Serenler Zeybeği Türküsündeki Sol El Teknikleri ile İlgili Ön Test- Son Test Sonuçları

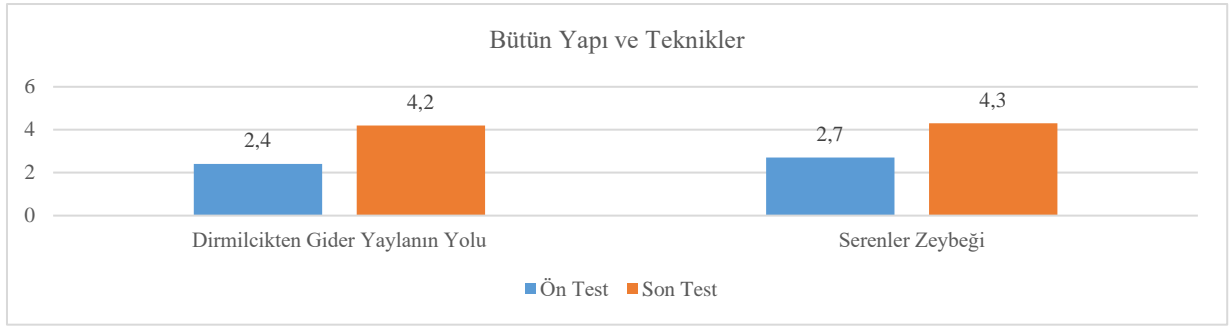
Serenler Zeybeği türküsündeki sol el tekniklerine yönelik hazırlanan alıştırmaların uygulamadaki görünümü incelendiğinde;

1. Otuzikilik Nota tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmaların ön test puanlarının ortalaması 2,8 iken son test puanlarının ortalaması 4,3,
2. Trill tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmaların ön test puanlarının ortalaması 2,3 iken son test puanlarının ortalaması 4,2,
3. Çift Ses tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmaların ön test puanlarının ortalaması 3,2 iken son test puanlarının ortalaması 4,4,
4. Süsleme tekniğine yönelik hazırlanan alıştırmaların ön test puanlarının ortalaması 2,3 iken son test puanlarının ortalaması 4,3,
5. Konum Değişikliği tekniğine yönelik alıştırmaların ön test puanlarının ortalaması 3,2 iken son test puanlarının ortalaması 4,8,
6. Genel sol el tekniklerine yönelik hazırlanan alıştırmaların ise ön test puanlarının ortalaması 2,8 iken son test puanlarının ortalaması 4,4 olarak belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, alıştırmalar ile uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

Türkülerdeki Bütün Yapı ve Tekniklere Yönelik Hazırlanan Alıştırmaların Uygulamadaki Görünümüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkülerdeki bütün yapı ve tekniklere ilişkin öğrencilerin ön test – son test sonuçlarının aritmetik ortalamaları aşağıda yer alan grafiklerde gösterilmektedir.

Grafik 8. Bütün Yapı ve Teknikler ile İlgili Ön Test – Son Test Sonuçları

1. Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu türküsünü seslendirmeye yönelik hazırlanan bütün alıştırmaların ön test puanlarının ortalaması 2,4 iken son test puanlarının ortalaması 4,2,
2. Serenler Zeybeği türküsünü seslendirmeye yönelik hazırlanan bütün alıştırmaların ise ön test puanlarının ortalaması 2,7 iken son test puanlarının ortalaması 4,3 olarak belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, birkaç alıştırma haricindeki türkülerdeki bütün teknik ve yapılara yönelik hazırlanan alıştırmalar ile uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİ

Sonuçlar

Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu türküsüne yönelik hazırlanan alıştırmaların etkisine göre öğrenci grubunun geneli dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 3,2 iken son test puanlarının ortalaması 3,9 düzeyine yükselmiştir. Elde edilen bulgulara göre, alıştırma ile uygulanan eğitimin belirli bir düzeyde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Serenler Zeybeği türküsüne yönelik hazırlanan alıştırmaların etkisine göre grubun geneli dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 3,1 iken son test puanlarının ortalaması 4,4 seviyesine yükselmiştir. Elde edilen bulgulara göre, alıştırma ile uygulanan eğitimin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu türküsünün ritimsel yapısına yönelik hazırlanan alıştırmaların etkisine göre türkünün 9/16'lık ritimsel yapısına ilişkin grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,7 iken son test puanlarının ortalaması 4,4, genel metronom hızı ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,2 iken son test puanlarının ortalaması 4,4 ve genel ritimsel yapı ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ise ön test puanlarının ortalaması 2,5 iken son test puanlarının ortalaması 4,4 olarak belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, alıştırmalar ile uygulanan eğitimin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Serenler Zeybeği türküsünün ritimsel yapısına yönelik hazırlanan alıştırmaların etkisine göre türkünün 9/8'lik ritimsel yapısı ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 3,0 iken son test puanlarının ortalaması 4,6, genel metronom hızı ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 3,0 iken son test puanlarının ortalaması 4,5 ve genel ritimsel yapısı ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ise ön test puanlarının ortalaması 3,0 iken son test puanlarının ortalaması 4,6 olarak belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, alıştırmalar ile uygulanan eğitimin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dirmilicikten Gider Yaylanın Yolu türküsündeki sağ el tekniklerine yönelik hazırlanan alıştırmaların etkisine göre türküdeki Spiccato tekniği ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 1,8 iken son test puanlarının ortalaması 4,2, Bağlı Spiccato tekniği ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,1 iken son test puanlarının ortalaması 4,2 ve Genel sağ el teknikleri ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ise ön test puanlarının ortalaması 2,0 iken son test puanlarının ortalaması 4,2 olarak belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, alıştırmalar ile uygulanan eğitimin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Serenler Zeybeği türküsündeki sağ el tekniklerine yönelik hazırlanan alıştırmaların etkisine göre türküdeki Staccato ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,5 iken son test puanlarının ortalaması 4,1, Martele tekniği ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,4 iken son test puanlarının ortalaması 4,2, Bağlı Staccato tekniği ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,4 iken son test puanlarının ortalaması 4,1, Ricochet tekniği ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 1,9 iken son test puanlarının ortalaması 3,8 ve Genel sağ el teknikleri ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ise ön test puanlarının ortalaması 2,3 iken son test puanlarının ortalaması 4,0 olarak belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara, göre Ricochet tekniğine yönelik hazırlanan alıştırma haricindeki diğer alıştırmalar ile uygulanan eğitimin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dirmilicikten Gider Yaylanın Yolu türküsündeki sol el tekniklerine yönelik hazırlanan alıştırmaların etkisine göre türküdeki Otuzikilik Nota ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,9 iken son test puanlarının ortalaması 4,1, Trill tekniği ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,9 iken son test puanlarının ortalaması 3,7, Çift Ses tekniği ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,8 iken son test puanlarının ortalaması 4,2, Süsleme tekniği ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,6 iken son test puanlarının ortalaması 4,1, Konum değişikliği ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,1 iken son test puanlarının ortalaması 4,5 ve Genel sol el teknikleri ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ise ön test puanlarının ortalaması 2,7 iken son test puanlarının ortalaması 4,1 olarak belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, Trill tekniğine yönelik hazırlanan alıştırma haricindeki diğer alıştırmalar ile uygulanan eğitimin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Serenler Zeybeği türküsündeki sol el tekniklerine yönelik hazırlanan alıştırmaların etkisine göre türküdeki Otuzikilik nota tekniği ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,8 iken son test puanlarının ortalaması 4,3, Trill tekniği ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,3 iken son test puanlarının ortalaması 4,2, Çift Ses tekniği ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 3,2 iken son test puanlarının ortalaması 4,4, Süsleme tekniği ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,3 iken son test puanlarının ortalaması 4,3, Konum Değişikliği ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 3,2 iken son test puanlarının ortalaması 4,8 ve Genel sol el teknikleri ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ise ön test puanlarının ortalaması 2,8 iken son test puanlarının ortalaması 4,4 olarak belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, alıştırmalar ile uygulanan eğitimin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dirmilcikten Gider Yaylanın Yolu türküsündeki bütün teknikler ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ön test puanlarının ortalaması 2,4 iken son test puanlarının ortalaması 4,2, Serenler Zeybeği türküsündeki bütün teknikler ile ilgili grup puanlarının ortalaması dikkate alındığında ise ön test puanlarının ortalaması 2,7 iken son test puanlarının ortalaması 4,3 olarak belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, bütün alıştırmalar ile uygulanan eğitimin birkaç alıştırma haricinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tartışma

Araştırmada yer alan teknikler ile ilgili daha önceden yapılmış benzer araştırma sonuçları şu şekildedir:

1. (Haner, 2018: 99) tarafından yapılan çalışmada “Türk müziği ezgi yapılarına dayalı keman eğitimi modeli uygulanan öğrencilerin; trill tekniği kullanımı becerilerine ilişkin ön test – son test sonuçları arasında beş jürinin birinde anlamlı farklılık görülmezken, diğer dört jürinin değerlendirmelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.” şeklinde ortaya çıkan sonuca göre araştırmada trill tekniği ile ilgili istenilen seviyede gelişimin görülemediği anlaşılmaktadır. Ortaya çıkan bu sonuç, araştırmamızda trill tekniği ile ilgili ortaya çıkan sonuç ile benzerlik taşımaktadır. Bu durum, trill tekniğinin zorluğunu kanıtlar niteliktedir.
2. (Haner, 2018: 100) tarafından yapılan çalışmada “Türk müziği ezgi yapılarına dayalı keman eğitimi modeli uygulanan öğrencilerin; staccato tekniği kullanımı becerilerine ilişkin ön test-son test sonuçları arasındaki farkın tüm jüri değerlendirmelerinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.” şeklinde ifade edilerek ortaya çıkan sonuç, araştırmadaki staccato tekniği ile ilgili ortaya çıkan sonuç ile benzerlik göstermektedir.
3. (Lehimler, 2014: 113) tarafından yapılan çalışmada “Öğrencilerin, süslemelerin doğru ifade edilmesi becerilerinden deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar doğrultusunda, uygulanan öğretim modelinin çalışma grubu öğrencilerinin GTHM’ de kullanılan bazı süsleme tekniklerini icra etme becerilerini geliştirmede önemli etkisi olmuştur.” şeklinde ifade edilerek ortaya çıkan sonuç, araştırmadaki süsleme tekniği ile ortaya çıkan sonuç ile benzerlik göstermektedir.

Benzer nitelikteki çeşitli araştırmaların genel uygulama sonuçları şu şekildedir:

1. (Değirmencioğlu, 2011: 151) tarafından viyolonsel çalgısı üzerine yapılan çalışmada “Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, oluşturulan makamsal viyolonsel öğretim yönteminin, deney grubunun belirlenen 4 kriteri (davranışı) gerçekleştirilmesinde anlamlı bir etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Deney grubunun, belirlenen 4 kritere yönelik son testten elde ettiği puanlar, ön testten elde ettiği puanlardan anlamlı derecede yüksektir.” şeklinde belirtilen bir sonuç ortaya çıkmıştır.
2. (Parasız ve Albuz, 2018: 86) tarafından yapılan çalışmada “Deneysel model yoluyla elde edilen sonuçlara bakıldığında; öğrencilerin eserleri çalmada güçlükler yaşadığı ve hazırlanan alıştırmalar yoluyla eserleri daha kolay ve daha iyi seslendirilebildikleri sonuç olarak elde edilmiştir.” şeklinde ifade edilen bir sonuç ortaya çıkmıştır.
3. (Köse, 2019: 77) tarafından yapılan çalışmada “Araştırmada deneysel işlemin türkülerin hepsinde GTHM türkülerine yönelik etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, bazı türkülerde deneysel işlemin etkileri olumlu olmasına rağmen istatistiksel açıdan anlamlı bir etki yaratacak düzeyde değildir.” şeklinde ifade edilen bir sonuç ortaya çıkmıştır.

4. (Demirci, 2013: 127) tarafından yapılan çalışmada “Makamsal seslendirmeye yönelik oluşturulan çalışma modelinin öğrencilerin müzikal ve teknik becerilerine ilişkin performansları arttırmada önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.” şeklinde ifade edilen bir sonuç ortaya çıkmıştır.

Öneri

Keman eğitimine uyarlanmış Teke Yöresi türkülerini seslendirmeye yönelik alıştırmaların sayısı ve niteliği ile ilgili eksikliklerin olduğu, bu eksikliklere yönelik bu çalışmada yer alan bir alıştırma modelinin uygulama sonuçları incelendiğinde ise alıştırmaların öğrencilerin türküleri seslendirme düzeyine katkı sağladığı belirlenmiştir. Bu sebeple, yöredeki farklı türkülerin seslendirilmesine yönelik olarak alıştırmalardaki etkililik düzeylerini arttırmak için çeşitli yöntem ve şekillerde oluşturulmuş daha fazla alıştırmaların hazırlanması, alıştırmalara yönelik olarak yöredeki keman uzmanları ile geliştirme çalışmalarının yapılması ve hazırlanan alıştırmalar ile ortak bir repertuarın oluşturulması önerilebilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akpınar, M. (2001). *Türkiye’deki üniversitelerin eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik öğretmenliği anabilim dallarındaki keman öğretiminde makamsal ezgilerin kullanılma durumları*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aksüt, S. (1998). Türk musikisi çalgı eğitiminde metot ihtiyacı. 1988 *Birinci Müzik Kongresi Bildirileri Sempozyum Tam Metin Kitabı* içinde (415-416. ss.) Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Bilgen, Ö., B. ve Doğan, N. (2017). Puanlayıcılar arası güvenilirlik belirleme tekniklerinin karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 8(1), 63-78. <http://dx.doi.org/10.21031/epod.294847>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (16. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çiftçi, E. (2010). Popüler kültür, popüler müzik ve müzik eğitimi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 149-161.
- Çilden, Ş. (1982). *Türk halk ezgilerini keman ile çalma ve yorumlama yöntemleri*. (Yayımlanmamış asistanlık tezi). Gazi Yüksek Öğretmen Okulu, Ankara.
- Çilden, Ş. (2001). Bireysel çalgı eğitiminde temel ilkeler ve etkili faktörler. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 272, 27-30.
- Çit, U. (2014). *Batı müziği keman eğitiminde Türk müziği eserleri ve etütleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Demir, S., B. (Ed.). (2014). *Eğitim araştırmaları*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Demirci, B. (2013). Viyolonsel eğitiminde geleneksel Türk müziğine yönelik bir çalışma modeli. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal Of Education]*, 28(1), 117-129. <https://dergipark.org.tr/en/pub/hunefd/issue/7789/101833>
- Değirmencioğlu, L. (2011). *Makamsal viyolonsel öğretim yöntemine sistematik bir yaklaşım* (Yayımlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

- Ericsson, A.K. (2006). The influenced of experience and deliberate practice on the development of superior expert performance. Ericsson, A.K. (Ed.), *The Cambridge handbook expertise and expert performance* içinde (683-703. ss.). Cambridge: Cambridge University. https://clinica.ispa.pt/ficheiros/areas_utilizador/user11/4_-the_influence_of_experience_and_deliberate_practice_on_the_development_of_superior_expert_performan ce.pdf
- Erol, M. (2007). *Nihavent ezgilerin istatistiksel metodlara dayalı olarak kemana uygunluğunun belirlenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- George, D. ve Mallery, P. (2016). *IBM SPSS statistics 23 step by step: A simple guide and reference*. New York: Routledge.
- Güler, N. ve Teker, G., T. (2015). Açık uçlu maddelerde farklı yaklaşımlarla elde edilen puanlayıcılar arası güvenilirliğin değerlendirilmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme Ve Değerlendirme Dergisi*, 6(1), 12-24. <https://dergipark.org.tr/en/pub/epod/issue/5810/77266>
- Gürel, M. (2011). *Keman eğitiminde kullanılan süsleme tekniklerinin Türk müziği keman icrasındaki uygulama biçimi ve buna yönelik alıştırmaların oluşturulması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri felsefe-yöntem-analiz* (5. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Haner, O. (2018). *Türk Müziği Ezgi Yapılarına Dayalı Keman Eğitimi Modeli*. (Yayımlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi* (17.Baskı). Ankara: Nobel.
- Köse, P., Ö. (2019). *Hicaz makamında aksak ölçülü türkülerin seslendirilmesinde makamsal dizi ve yay çalışmalarının keman çalma becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Lehimler, E. (2014). *Geleneksel Türk müziğine dayalı viyolonsel öğretimine yönelik bir model önerisi ve uygulamadaki görünümü (Hüseyni makamı örneği)*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özçimen, A. ve Gök, S. (2013). Antalya yöresi halk türkülerinde yer alan kültürel motifler. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 92-97. <http://www.jret.org/?pnun=23&pt=2013%20Cilt%202%20Say%C4%B1%204>
- Parasız, G. ve Albuz, A. (2018). Keman eğitiminde çağdaş Türk müziği eserlerinin seslendirilmesinde hazırlayıcı alıştırmaların etkililik yönünden incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 40, 71-88. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunigsed/issue/36820/405331>
- Parpucu, H. ve Özçelik, S. (2021). Keman eğitiminde kullanılan Teke Yöresi türkü ve alıştırmalarına yönelik keman eğitimcilerinin görüşleri. *Turkish Studies-Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(3), 1623-1643. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.50747>